

Modelet e veprimit hyjnor në botë – Shoaib Malik

Description

Modelet e Veprimit Hyjnor janë korniza teologjike që shqyrtojnë se si Zoti ndërvepron me botën. Në zemër të këtij diskutimi janë dy konsiderata themelore: natyra e Zotit dhe ajo e krijimit. Këto ide formësojnë kuptimin tonë për mënyrën se si agjencia hyjnore kuptohet në marrëdhënie me rendin natyror dhe përvojën njerëzore. E para, natyra e Zotit, shqyrton se si fuqia, dituria dhe prania hyjnore operojnë në botë. Disa tradita teologjike theksojnë se fuqia e Zotit ushtrohet në mënyrë të vazhdueshme, duke mbikqyrur dhe udhëhequr çdo detaj të krijimit, kurse disa të tjera besojnë se proceset natyrore Zoti i lejon të shpalosen në përputhje me disa ligje të mirëpërcaktuara paraprakisht. Ky diskutim ngre gjithashtu pyetje rreth mrekullive, nëse ato paraqesin një ndërhyrje të drejtëpërdrejtë hyjnore që i shkulin ligjet natyrore, apo nëse ky veprim hyjnor është më fin, duke vepruar në përputhje me këto ligje.

Idea e dytë, natyra e krijimit, përfshin çështjen që ka të bëjë me kuptimin nëse universi, pasi është krijuar, operon i pavarur apo mbetet plotësisht në varësi të furnizimit dhe drejtimit të plotë e të vazhdueshëm të Zotit. Disa perspektiva diktojnë se krijimi ndjek një sistem ligjesh që Zoti i ka krijuar por që të cilat nuk ndërhyjnë në mënyrë të vazhdueshme, kurse disa të tjera argumentojnë se bota nuk mund të ekzistojnë apo funksionojë pa vullnetin e vazhdueshëm të Zotit. Larmia e përgjigjeve ndikon në interpretimet teologjike që u japim fatkeqësive natyrore, agjencisë natyrore dhe shtrirjes së kontrollit hyjnor rreth shpalosjes së ndodhive dhe ngjarjeve.

Kur shqyrtojmë se si Zoti ndërvepron me botën, na shfaqet një spektër pikëpamjesh. Nga njëra anë, disa besojnë se Zoti e skicoi universin, e vuri në lëvizje dhe e lejoi të funksiononte i pavarur në përputhje me ligjet natyrore që i përcaktoi. Kjo pikëpamje, që shpesh lidhet me deizmin, e sheh Zotin si një skicues të largët që pasi e krijon, nuk ndërhyjnë më në krijimin e tij. Një tjetër qëndrim i këtij spektri, propozon se Zoti dhe shkaqet natyrore operojnë së bashku. Ndërkohë që bota ndjek ligjet dhe proceset natyrore, veprimi hyjnor është vazhdimisht i pranishëm, duke i furnizuar dhe udhëhequr këto procese, pa i pezulluar domosdoshmërisht. Kjo perspektivë, agjencinë hyjnore e balancon me parashikueshmërinë e botës natyrore, duke i parë ligjet natyrore si instrumenta nëpërmjet të cilave Zoti vepron në mënyrë të vazhdueshme. Ideja e konkurrencës dikton se Zoti dhe shkaqet natyrore operojnë

së bashku. Në fund kemi edhe një qëndrim të tretë, i njohur si okazionalizëm, sipas të cilit shkaqet natyrore nuk kanë ndonjë fuqi apo pushtet real, sepse gjithçka ndodh vetëm për shkak dhe falë vullnetit të Zotit. Në këtë perspektivë, nëse një gjethe bie nga pema, nuk ndodh për shkak të forcës së rëndësës por sepse Zoti dëshiroi që ajo të binte në atë moment të caktuar. Ata çfarë ne perceptojmë si ligje natyrore janë thjesht struktura të veprimit hyjnor, pa asnjë pushtet të pavarur në krijim.

Këta tre modele nuk janë shterues, por gjithsesi paraqesin disa nga qëndrimet kyçe në diskursin rreth veprimit hyjnor. Veç tyre ekzistojnë edhe perspektiva të tjera, ndër të cilat disa ofrojnë disa pikëpamje më të nuancuara, që kombinojnë elemente nga disa modele bashkë. Por për voli studimi, jemi fokusuar vetëm te këto të treja, duke i gjykuar si të mjaftueshme për të ilustruar vijat e përgjithshme të debatit në fjalë. Kështu, çdo perspektivë ngre çështje të rëndësishme: a e përshkruan shkenca mënyrën se si bota operon në të vërtetë, apo thjesht se si Zoti ka zgjedhur të veprojë? A janë mrekullitë përjashtime nga ligjet natyrore, apo vetë këto të fundit janë reflektim i vullnetit të vazhdueshëm të Zotit? Shqyrtimi i këtyre çështjeve na ndihmon që në kuptimin tonë për botën, të marrim në konsideratë si besimin ashtu edhe arsyen.

Të njohim tradita teologjike dhe filozofike është themelore, duke pasur parasysh se këta modele të veprimit hyjnor janë diskutuar gjerësisht si në kontekstin islam ashtu dhe në sfonde më të gjera intelektuale. Disa studiues argumentojnë se konceptet teologjike klasike mbeten të rëndësishme dhe mund të riinterpretohen në dritën e debateve bashkëkohore në fushën e Islamit dhe Shkencës. Disa të tjerë besojnë se kemi nevojë për korniza të tjera mendimi për t'u dhënë zgjidhje sfidave moderne me natyrë shkencore dhe filozofike. Ky debat vazhdon t'i japë formë pyetjes së pyetjeve, se si ta kuptojmë veprimin hyjnor, ku siç e thamë, disa e vënë theksin te distancimi i Zotit nga krijimi, e disa të tjerë theksojnë përfshirjen e Tij të vazhdueshme e të drejtëpërdrejtë në të.

Date Created

20/11/2025

Author

erasmusi